

N.J.A. Jepson. Removable partial dentures. 148 bl., geïll. London: Quintessence Publishing Co Ltd, 2004. Prijs £ 28.00. ISBN 1 85097 075 0.

De tekst van dit boekje van 140 pagina's is volgens de inleidende woorden van de hoofdredacteur in twee avonden uit te lezen. Vol vaart start het eerste hoofdstuk al met de uitleg waarom 10 tot 60% van de partiële prothesen niet wordt gedragen: niet door fouten in het ontwerp of door een verkeerde materiaalkeuze, maar door een gebrek aan motivatie bij de patiënt. Het nut van een (frame)prothese is voor de patiënt vooral de esthetiek.

De nadelen van een frame worden uitgebreid belicht, waaronder een vier maal grotere kans op cariës, onafhankelijk van de andere variabelen, zoals poetsgedrag en dieet. Ook vergroten partiële prothesen de kans op parodontale problemen, vooral rond de pijlerelementen. Daar komt nog bij dat partiële prothesen bij ouderen, die daar juist vaak voor in aanmerking komen, de kans op wortelcariës vergroten. Ook moet bij dragers van een partiële prothese de mondhygiëne aanzienlijk worden geïntensiveerd om op het niveau te blijven van vóór het plaatsen van een prothese. Redenen te over om niet te snel te kiezen voor een uitneembare partiële prothese en nog maar eens te kijken of het principe van de verkorte tandboog een optie is.

Door de indicatie van een frameprothese sterk te beperken en de wensen van de patiënt goed voor ogen te houden, komt de auteur tot een ontwerp van een frameprothese dat zich kenmerkt door eenvoud en functionaliteit. Zo geeft hij er de voorkeur aan om slechts twee ankers in een frame op te nemen en dan in het zichtbare gebied zo onopvallend mogelijk, bijvoorbeeld met een Roach I-anker. Ankers hebben vooral in het begin een functie. Na enkele jaren hebben de meeste ankers geen verticale retentie meer en heeft de musculatuur die functie overgenomen, is hier de redenering. Dat is heel wat anders dan wat in veel praktijken gebeurt: de tandtechnicus ontwerpt een frame met voor de zekerheid zoveel mogelijk ankers. Als de tandarts daar aan tornt, is dat voor eigen risico. Dat de patiënt het frame misschien wel juist niet draagt vanwege al die ankers, is iets wat meestal buiten het gezichtsveld van de technicus en de tandarts blijft.

Het is duidelijk dat Jepson een man is uit de praktijk. Zijn boekje lijkt op een uitgebreid verslag van een lezing. Hij noemt soms wat literatuur en vermeldt regelmatig dat er weinig evidence-based kennis is over dit onderwerp. Veel kleine plaatjes (dezelfde foto's komen soms drie keer terug, en soms zelfs in spiegelbeeld) illustreren telkens weer zijn basisprincipes, zoals een optimale esthetiek nastreven en zo weinig mogelijk retentieplaatsen voor plaque creëren. Over het ontwerpen van een frame is hij duidelijk: de surveyor is onmisbaar voor het bepalen van inzetting en ankerontwerp. Veel voorbeelden van ontwerpen van frames en partiële prothesen geeft hij niet. Wel is er veel aandacht voor belangrijke details, zoals de aansluiting van het zadel aan het natuurlijk element.

Jepson heeft een aardig boekje geschreven met veel informatie die de meeste tandartsen eigenlijk al wel in huis hebben, maar die in veel gevallen wel eens aan een oprisser toe is. Met dit boekje kan dat dus in een paar avonden. Het is dan wel van belang dat ook de tandtechnicus het boekje doorneemt, zodat de tandarts en de tandtechnicus dezelfde filosofie kunnen volgen.

A.M. van Luijk, Almere

M. Fradeani. Esthetic rehabilitation. Esthetic analysis. A systematic approach to prosthetic treatment. Volume 1. 352 bl., geïll. London: Quintessence Publishing Co. Ltd., 2004. Prijs £ 156.00. ISBN 1 85097 108 0.

Geen therapie zonder diagnose, vooral in de esthetisch restauratieve tandheelkunde, is het adagium dat de auteur van dit boek – zij het niet woordelijk – door zijn hele boek heen uitdraagt. Dit subliem geïllustreerde en prachtig vormgegeven boek, eigenlijk meer een atlas, behandelt de start van iedere behandeling die verbetering van de esthetiek tot hoofddoel heeft, namelijk een identificatie van de esthetische tekortkomingen op faciaal, dentaal en mucogingivaal gebied.

In een hoofdstuk over extraorale analyse wordt vanuit zowel frontaal als lateraal perspectief ingegaan op normprofielen en proporties, harmonie en disharmonie, en referentielijnen die de diagnostiek vergemakkelijken. In een hoofdstuk getiteld 'dentolabiale analyse' beschrijft de auteur de verschillende posities van de fronttanden in boven- en onderkaak in hun vlak en ten opzichte van de lip, alsmede hun esthetische consequenties onder andere voor de hoeveelheid tandmateriaal en weke delen die tijdens verschillende functies zichtbaar wordt. Later komen ook de fonetische aspecten aan bod. De vragen waar en hoe gebitselementen horen te staan om de basale klanken adequaat te kunnen vormen en hoe men dat kan analyseren en controleren worden adequaat beantwoord.

In hoofdstuk 5 worden tandvormen en contour, proporties, kleur, en ruwheid van het tandoppervlak beschouwd en hoe je daarmee kunt spelen, door gebitselementen creatief vorm te geven en te bewerken, bijvoorbeeld in gevallen waar weinig of juist veel mesiodistale ruimte beschikbaar is. Alle frontelementen en hun karakteristieken worden individueel besproken. Belangrijk zijn ook de locatie van contactpunten en angulatie van de elementen. Telkens worden onderwerpen geïllustreerd aan de hand van heldere, grote uitsneden van foto's en duidelijke illustraties die van verhalende legenda's zijn voorzien.

Een uitgebreid hoofdstuk over de rol van de weke delen en hoe men deze chirurgisch en prothetisch kan beïnvloeden ter verbetering van de esthetiek, ontbreekt natuurlijk ook niet. De auteur benadrukt kleur, vorm, architectuur en biotype. Tevens komt aan bod hoe om te gaan met parodontitispatiënten die na een initiële therapie een esthetische verbetering wensen.

De esthetische aspecten van implantologische voorzieningen in de esthetische zone blijven wat onderbelicht. Wel wordt een aantal bijzonder geslaagde fronttandvervangingen uitgebreid besproken.

Onderdeel van het boek is de esthetische checklist, die los is bijgesloten. Achterin het boek wordt uitgelegd wordt hoe deze, uiteraard voorafgaande aan behandeling, wordt ingevuld.

Samengevat is dit een geweldig boek waarin de auteur de lezer kritisch en gestructureerd leert kijken en beoordelen. Hoewel 'esthetiek' subjectief is, zijn er wel basale, universele principes die bepalen of iemand bijvoorbeeld aantrekkelijk oogt of vriendelijk lacht. Voor de tandarts-algemeen practicus die deze principes wil begrijpen en wil weten hoe hij de esthetiek tandheelkundig kan sturen, is dit boek een absolute aanrader. Overigens ook voor tandtechnici.

M.S. Cune, Houten

I. Ahmad. Digital and conventional dental photography. 234 bl., geïll. London: Quintessence Publishing Co. Ltd., 2004. Prijs. £ 52.00. ISBN 1 86715 436 5.

De auteur is tandarts in een privé-praktijk in Engeland. Hij legt zich toe op esthetische tandheelkunde en zijn foto's hebben menig omslag van tandheelkundige tijdschriften gesierd. In de uitgebreide inleiding over lichteffecten, lichtbronnen en reflectors komt al naar voren waar het zwaartepunt van de auteur ligt: fotograferen is (letterlijk) schrijven met licht. Veel aandacht krijgen ook de reflector en de diffusor van de flitser. De auteur gebruikt het liefst een reflexcamera met een 100 mm lens en een extern flitsbelichtingsautomaat die de flitsintensiteit regelt door terugkoppeling naar het beeldvlak in de camera. Bij digitale camera's geeft hij de voorkeur aan de compacte modellen uit het betere segment of liever nog een reflexcamera. Het beste is een lens te gebruiken met zodanige macro-instelmogelijkheden dat het beeld kan worden ingezoomd tot de breedte van de mond of nog iets meer. De nadelen van digitale fotografie zijn toch een mindere beeldkwaliteit (een dianegatief heeft 20 miljoen pixels) en de hogere kosten. De relatief onvolwassen staat van digitale systemen betekent bovendien dat er bijna elk halfjaar aanzienlijk verbeterde typen op de markt komen, die opnieuw tot aanschaf uitnodigen. Een ander nadeel is dat de verwerking van digitale opnamen welhaast een aparte cursus vereist. Deze nadelen zijn voor de auteur een reden voorlopig voor kleinbeeldfilm te kiezen.

In een derde hoofdstuk komt de verlichting aan de orde. De auteur doet bijna niets met de ringflits, die juist in de tandheelkundige mondfotografie in Nederland veel wordt gebruikt. Dit type flitser is volgens de auteur ongeschikt om de doorschijnendheid en kleur van glazuur weer te geven doordat de flits te dicht bij de elementen is en de belichting te uniform. Liever gebruikt hij twee flitsers met diffusors op statieven links en rechts op ongeveer 40 cm afstand van de camera. Alleen bij haastklussen en bij het fotograferen van die delen van de mond waar de losse flitsers niet kunnen komen, zoals de occlusale vlakken, neemt hij zijn toevlucht tot de ringflits.

In zeven hoofdstukken komen vervolgens de cameraopstellingen bij de meest voorkomende situaties aan de orde: foto's van het hele gezicht, de natuurlijke tanden, porseleinen restauraties in het front en de zijdelingse delen, foto's van chirurgie, implantologie, pathologie en foto's van laboratoriumwerkstukken op gipsmodellen. Op de linkerpagina staat steeds een schema van de gebruikte attributen en de instellingen, op de rechterpagina de foto's. Opvallend is dat in verreweg de meeste gevallen de camera op statief wordt gebruikt, met de 100 mm lens en twee losse flit-

sers. Jammer is dat de auteur wel schema's, maar geen foto's laat zien van de opstelling van de camera en de flitsers met de diffusors. De mondfoto's vertonen meestal enige schaduw. Dat is even wennen, maar daardoor worden inderdaad de kleinste scheurtjes in het glazuur zichtbaar.

Afsluitend wordt aandacht besteed aan het opslaan van foto's en het presenteren ervan. Ondanks zijn voorkeur voor het kleinbeeldnegatief ontkomt de auteur er niet aan om zijn foto's te digitaliseren en met een beamer te presenteren.

Het betreft hier een prachtig kijkboek voor de bevlogen mondfotograaf, die er de tijd voor kan nemen om meer te produceren dan vlugge ringflitsfoto's.

A.M. van Luijk, Almere

Recensie-exemplaren

Het merendeel van de hier aangekondigde boeken zal nog nader worden besproken in één van de volgende afleveringen van dit tijdschrift.

- Vadillo Rodriguez V. Macroscopic and microscopic approaches toward bacterial adhesion. 125 bl., geïll. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, 2004. ISBN 90 367 2116 4. Academisch proefschrift.
- Medisch consult in 18 talen. Geneeskundige zakboeken 1. 376 bl., Maarn: Prelum Uitgevers, 2005. Prijs € 27,50. ISBN 90 8562001 5.
- Simon ENM. Odontogenic tumours in Tanzania with emphasis on epidemiology, quality of life after treatment and mandibular reconstruction. 143 bl. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, 2005. ISBN 90 6805 020 6. Academisch proefschrift.
- Kraan MIA van der. Identification and characterization of lactoferrampin, an antimicrobial peptide from bovine lactoferrin. 165 bl. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, 2005. ISBN 90 6464876 X. Academisch proefschrift.
- Meij AJW van der. Outcome of bone grafting in cleft lip and palate patients studied with computed tomography. 131 bl., geïll. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, 2005. ISBN 90 9019357 X. Academisch proefschrift.
- Delatte M. Growth regulation of the mandibular condyle and the femoral head *in vitro*. 205 bl. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, 2005. ISBN 90 9019368 5. Academisch proefschrift.
- Veld DCG de. Autofluorescence spectroscopy for the classification of oral lesions. 135 bl. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, 2005. ISBN 90 8559 050 7. Academisch proefschrift.